

REMISSVAR

Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken (Ds 2013:37)

Förslaget i korthet

I betänkandet konstateras att en tydlig struktur och en sammanhållen uppföljning av jämställdhetspolitiken på nationell nivå saknas i dagsläget. I betänkandet lämnas följande förslag till ett uppföljningssystem för bedömning av jämställdhetspolitikens resultat:

- 26 huvudindikatorer, kopplade till jämställdhetspolitikens fyra delmål, ska årligen redovisas inom ramen för regeringens budgetproposition.
- SCB ska årligen uppdatera och publicera information om totalt 88 indikatorer kopplade till de jämställdhetspolitiska målen.
- Återkommande, mer omfattande uppföljningar ska införas.

Övergripande synpunkter

Saco vill inledningsvis betona vikten av att identifiera och synliggöra såväl positiva som negativa tendenser i utvecklingen mot ett jämställt samhälle och en jämställd arbetsmarknad. Saco bejaktar därför att en struktur för och kontinuitet i uppföljningsarbetet inrättas. Detta är inte minst viktigt för att skapa kännedom om och förtroende för uppföljningarna.

Saco delar i mångt och mycket den problembeskrivning som skildras i betänkandet, men anser att ett antal frågetecken kvarstår gällande såväl förslagets syfte och målgrupp som det praktiska genomförandet av detsamma.

Jämställdhetspolitikens mål och medel handlar till stor utsträckning om att påverka kvinnors och mäns tankar och handlingar genom information. För att få genomslag måste denna information dock presenteras på ett målgruppsanpassat sätt och i en målgruppsanpassad kanal. Saco beklagar därför, mot bakgrund av budgetpropositionernas begränsade läsarkrets, att frågan om var huvudindikatorerna och de övriga uppföljningarna ska presenteras inte har behandlats närmare i det aktuella betänkandet.

Betänkandet behandlar därutöver inte den grundläggande frågan om var ansvaret ska ligga för att följa upp och utvärdera utvecklingen på det jämställdhetspolitiska området samt hur detta ska förenas med åtagande, ansvar och resurser från politiskt håll.

Om de föreslagna indikatorerna

Indikatorer innehåller mycket viktig information, men är samtidigt många gånger svåra att tolka och förstå. Ett exempel gäller den information som presenteras i indikatorn ”Kvinnors lön som andel (%) av mäns lön efter sektor före och efter standardvägning 1994–20xx”. För att kunna tolka indikatorn räcker det inte endast med en teknisk beskrivning av vad standardvägning innebär. Därutöver krävs, som exempel, också en analys av varför löneskillnaderna inom landstinget i hög utsträckning skiljer sig åt före och efter standardvägning. För att indikatorerna ska kunna bidra till att höja medvetenheten om ojämställda förhållanden är det viktigt att förklarade löneskillnader inte bortförklaras. Saco anser därför att de föreslagna indikatorerna bör åtföljas av en beskrivande analys av vad siffrorna visar.

Saco kommenterar nedan promemorians förslag till huvudindikatorer uppdelade per delmål. Saco avgränsar sitt yttrande till att huvudsakligen kommentera de delar som berör arbetslivets område.

Delmål 1: En jämn fördelning av makt och inflytande

- Indikatorerna under detta avsnitt behöver kompletterande information: chefer i privat sektor behöver relateras antingen till bransch eller till företagsstorlek, kommunordförande till kommunstorleken, osv.
- Riksdagens könssammansättning bör redovisas uppdelat på utskott samt utskottsordförande. Om möjligt bör även respektive partis ordförande för riksdagsgruppen redovisas.
- Könsfördelningen bland regeringens ministrar bör redovisas, uppdelat på departement och om möjligt kompletterat med respektive ministers budgetansvar.
- Arbetsmarknadens parter bör inkluderas, företrädesvis könsmissig fördelning bland organisationernas förhandlingschefer och ordföranden.

Delmål 2: Ekonomisk jämställdhet

- Indikatorerna till detta delmål är många och spretiga, vissa indikatorer utgörs av tidsserier medan andra endast ger en ögonblicksbild. Så långt som möjligt bör tidsserier redovisas för att trender och tendenser ska kunna utläsas.
- Föräldraförsäkringen (i detta fall vab-uttag) bör ej redovisas på två ställen (delmål 2 och 3), det finns ett stort antal indikatorer som påverkar förutsättningarna för ekonomisk jämställdhet. Indikatoren bör därför sammanföras med övriga indikatorer som visar uttag av föräldraförsäkringen.
- Indikator(er) som beskriver den ekonomiska situationen för personer äldre än 64 år saknas, en viktig brist som bör åtgärdas.
- Egna företagare bör inkluderas och redovisas efter exempelvis kön, ålder och omsättning.
- Kvinnors lön som andel av mäns lön bör inkluderas och redovisas efter andel kvinnor i yrket över tid.

Delmål 3: En jämn fördelning av obetalt arbete

- Inga synpunkter på föreslagna indikatorer.

Delmål 4: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

- Indikatorer som anger misshandel efter plats respektive relation till förövaren bör innehålla information om huruvida misshandeln är arbetsplatsrelaterad samt information om yrke/bransch.

I betänkandet föreslås även att återkommande mer omfattande uppföljningar, förslagsvis vart fjärde år, bör införas. Syftet är att foga samman uppföljningar inom andra politikområden och komplettera med analyser och underlag för att få en helhetsbild av jämställdhetspolitikens utfall och effekter. Saco är positiv till detta förslag, men vill återigen påpeka att resonemang kring det praktiska genomförandet saknas.

Saco hänvisar vidare till bilagt remissvar från Akademikerförbundet SSR.

Med vänlig hälsning,

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist

Josefin Edström